

Pasvalio Sąjūdis

LPS PASVALIO TARYBOS LEIDINYS

Nr. 7

1989 m.
spalio
31 d.

Kaina
20 kap.

LPS rajono tarybos pareiškimas

Rajono pirminėse partinėse organizacijose svarstoma, kam paskirti baigiamą statyti LKP Pasvalio RK administracinį pastatą. Dviejuose iš trijų variantų siūloma kartu su Partijos rajono komiteto aparatu ir kai kuriomis visuomeninėmis organizacijomis suteikti patalpas Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio rajono tarybai ir „Caritas“ sambūriui. Todėl turime priminti, kad Steigiamajame Sąjūdžio susirinkime ir vėliau ne kartą esame ryžtingai pasisakę už šio administracinio pastato panaudojimą visų rajono žmonių poreikiams: poliklinikai arba vaikų muzikos mokyklai ir moksleivių namams. Savo parašais tam pritarė daug rajono žmonių, kartu su Sąjūdžio taryba pasirašiusių medikų laišką Lietuvos TSR Ministrų Tarybai ir LKP CK. Pažadas artimiausiu metu pastatyti geresnę polikliniką visiško pasitikėjimo nekelia, be to, lieka opi vaikų užimtumo ir estetinio lavinimo problema. Visuomenėje subrendo mintis įsteig-

ti Vaikų meno mokyklą (muzikos, choreografijos, dailės ir kitos klasės). Palaikome pastarąją idėją ir Pasvalio vaikų muzikos mokyklos bei Liaudies švietimo skyriaus prašymą, argumentuotai išdėstyta Partijos rajono komiteto pirmajam sekretoriui J. Budrevičiui.

Savo ruožtu pareiškiame pirminėms partinėms organizacijoms ir visiems rajono žmonėms, kad Sąjūdžio rajono tarybai nebuvo siūlyta įsikurti šiame administraciniame pastate, sutikimo tam nedavėme ir įsikurti naujuosiuose Partijos rūmuose neketiname. Manome, kad atgimstančios Lietuvos vaikų estetinis auklėjimas mūsų rajone yra neatidėliotinas ir žymiai svarbesnis už partinio aparato ambicijas. Paslaukojimas vaikų interesams tokiu atveju rajono žmonių būių įvertintas kaip persitvarkančios Komunistų partijos rajono vadovų kuklumo žestas.

Pasvalys, 1989 m. spalio 24 d.

—Užsisodinome ažuolais nuo Rytų,—

sako LPS Pasvalio iniciatyvinės grupės narys, nusipelnęs miškininkas Vytautas Kazakevičius. 1989 m. spalio 21 d., pažymėdami Sąjūdžio steigiamojo suvažiavimo pirmąsias metines, sodinome Atgimimo ažuolyną.

Gintaro Šležo nuotraukose: ažuolus sodina miškininkai; kalba poetas E. Matuzevičius ir V. Kazakevičius.

Kad tik neužpykdyčiau arba Marijonas Žagūnis ne už Tarybų valdžią?

PASAKA SKAMBĖTŲ SITAIP

Pagavo plėšikai žmogų, surišo ir miškan nuvedė. Būsi plėšiku arba mirsi. Kur dėsisi žmogus. Beplėšikaudamas būstą geresnį įsitaisė, pinigų prasigveno. Kartą pamiškėj sutiko buvusį kaimyną, dorą žmogų. Ir policininką šalia. Eik iš plėšikų gaujos, sako jam tas kaimynas. O plėšikų vadas iš miško atsišaukia: nebūk kvailas, biednas liksi! Tai gal pasiliksiu plėšikauti, pasimetė žmogus. O tas policininkas pritarė: nebijok, prieš tavo valią neisiu. Taip ir liko žmogus plėšiku.

O TIKROVĖJE BUVO VA KAIP

Nuo seno miela į miškininkų susirinkimą važiuoti. Orūs ir išmintingi tie miškų žmonės. Tik pamaniau, kad šįkart grėšia susidūrimas su pačiu Cemnolonskiu, Biržų miško pramonės direktoriumi. Pasirodė ne. Tik jo dvasia sklaido virš galvų. O tai irgi ne juokas.

Miško ruošos punkto vedėjas Jonas Radzevičius tai dvasiai ir atidavė pagarbą:

— Niekas neklausė, kai prijungė prie Biržų, dabar neklausė nori atjungti. Kaip pragyvensim? Bus mažas ūkis — neišsiversim.

Ogi ponas Cemnolonskis irgi šunų lodymą pasvaliečiams miškininkams yra pranašavęs! Jei drįs atsisikirti.

Žodžio šiais laikais niekas nebeprašo duoti. Turi žmonės tą žodį.

— Gyvenom ir neprapuošim, — atsiliepia. — Turėjom viską, dabar nebeturim nieko. Tegu atiduoda, kas priklauso. Vėl gyvensim.

Pašoko meistras Virginius Grinevičius, antras šio susirinkimo organizatorius:

— Ką jūs turėjot, kas jums rūpėjo! Tik miškas. O dabar! Kokie traktoriai didžiuliai, kokios dirbtuvės, kokie namai! Visko Biržai mums davė, visko turim...

— Tik miško nebeliko! — atsiliepia kažkas iš vietos.

— Apie medį mes nekalbėkim, — daro tvarką pirmininkaujantis. — Kaip gyvensim kalbėkim. Sakyk, Antanai.

Antanas jaučia vyriausiojo dvasią, neveltui per padalinius buvo agituota prašyti, kad jų iš Biržų globos neišplėštų.

— Atsiskirt, atsiskirt! Jei ne tos šnekos, Cemnolonskis naują namą jau būtų pastatęs, o dabar nieko nebeduoda. Net detalių traktoriams. Kaip pragyvensim prie tos ūkiskaitos? Žinai, kiek čekoslovakiskas traktorius kainuoja?

— O žinai, — atsiliepia

Baisu pažiūrėti, kokie miškai. Nusiaubti. Kad tik daugiau geriausios medienos išvežt, kad tik planas, planas, planas. Su šia diena gyvenam.

Ir vėl kita pusė savo. Nebeatsistosim ant kojų, pražūsime... Atsiskirdami nieko negausim... Nėr nuo ko pradėt...

Na, manau, atsistos rajono Vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojas,

MANO LIKIMAS — TAVO, ŽMOGAU, RANKOSĖ!

jam, — kiek geriausios medienos, neapdirbtos žaliavos pigiausia kaina, jie iš mūsų išveža, vien lentas išpjovę trigubai uždirba? Kur eina mūsų miškų pinigai, ar ne jiems? Bepigu duot, iš mūsų pačių paėmus!

— Vėl pašoka meistras V. Grinevičius:

— Jūs tik pagalvokit, kaip bus. Blogai bus, nes neturim jokie medienos perdirbimo cecho. Už ką pinigų paimsi! Atlyginimai sumažės, darbininkai išlaksytys. Pagalvokit!

O darbininkai ne visi tokie išlaksyt pasiruošę. Katras nuo 1959 metų, prisimena:

— Mažam kolektyve gerai gyvenom. „Biržai“ nori duoda, nori ne. Kuo toliau, tuo labiau nusigyvensim, tada būsim jiems nebereikalingi.

— Aš iš ekonominės pusės. Mediena greit turės aukso kainą, už ją patys visko gausim, ir tuos pačius traktorius. Bet prie biržietiško šeiminko miško nebeliks! Jau dabar visi miškai kaip rėtis. Atminkit, kirtimas nebus begalinis.

— O kaip mes dirbam?

plano komisijos pirmininkas Marijonas Žagūnis, ir pasakys. Nuo ko pradėsime savarankišką rajono ūkio gyvenimą, kaip miškus gelbėsime, kaip viską, ką iškerdam, žmoniškai sunaudosim. Ir ką deputatai nutarė, manau, paaiškins. O jis šitaip:

— Blogai, vyrai. Daugiau šnekat, negu dirbat... Planus vykdyt reikia. Tos dalybos... kolūkiuose tai sunkios... Reikia giliai pamąstyt. Ministerijos komisijos pagyrė pramoninę biržietišką technologiją. Mes nesėdim, dirbam. Rašom, prašom. Bet reikia autoritetingos komisijos iš ministerijos. Nebijokit, dar negavom atsakymo iš ministro. Jūs galutinai nuspręsit...

Ir toliau, ir panašiai „tokioj dvasioj“. Tai, kad užkalbinėja dantį! Klausau — ir savo ausimis netikiu. Kiek čia seniai pačiam Cemnolonskiui girdint Pasvalio rajono Liaudies deputatų taryba sesijoje nusprendė siekti Pasvalio miškų ūkio atkūrimo. Nusprendė! Tai ar valdžia rajono Taryba, ar ne? Jei deputatas negina savo Tarybos

sprendimų, tai ar jis už Tarybų valdžią, ar ne?

Nesupratau, ir ko bijo Plano komisijos pirmininkas M. Žagūnis: žinybinio diktato, liaudies, ar rajono savarankiškumo? O gal, kaip dažnai sako, Maskvos? Mat, kai kas, teko pastebėti, taip pamėgo viską suversti „stipriam centrui“, kad jokių reikalų nebesprendžia ir už nieką nebeatsako. O ką! Juk ir miškų ūkio specialistams, ir rajono Vykdomajam komitetui reikėtų pasukti galvas, ekonomistus pasitelkus, kaip perorganizuoti šitą koloniją, pigios žaliavos tiekėja, į rajonui labai reikalingą įmonę — pelningą, savo žmones darbu aprūpinančią ir atsakingą už miškų ateitį. Jei to nebus, kaip galima išvengti vaikų ir anūkų prakeikimo? Ar jie pateisins tas visas baimes, tarp kurių, atvirai kalbant, baimė sukelti tiesioginių viršininkų nepasitenkinimą anaipol ne mažiausia?

Kol TSRS Aukščiausioji Taryba ginčijasi, kieno nuosavybė žemė, miškai ir visa, kas po žeme, čia irgi be nuomonės. Be šeiminko jausmo. Be drąsos pasakyti, kad rajono miškai — visų Pasvalio žemėj gyvenančių turtas, kurį paliko mums prieš mus gyvenę ne tam, kad iššvaistytume, o kad ne mažesnę paliktume po mūsų ateinantiems. Šituo turtu negalima disponuoti pagal „blato“ tradicijas.

Beje, liaudžiai šitoj vietoj, kaip parodė susirinkimas, nereikia demokratijos spektaklių. Nors neatsitiktinai į susirinkimą ne visus kvietė, ne visi ėjo. Kitą dieną buvo nepatingėjusių į redakciją atvažiuoti ir pareikšti, kad tasai aprašytas susirinkimas negali būti vadinamas pasvaliečių miškininkų susirinkimu, jei kas ten norėjo kolonijoje toliau gyventi.

Kaip toliau gyventi — problema yra, bet tikrovė tokia: dori miškininkai pasvaliečiai nebenori savo miškuose plėšikauti.

Regina BUTENIENĖ

Ustukiuose po 60 metų

Pirmuosius kaimo kryžius Ustukių žmonės pastatė labai seniai po kaimo gaisro. Jie buvo geležiniai, vienas viename kaimo gale, kitas — kitame. 1928 metai buvo labai šlapi. Žmonės nutarė statyti naują kryžių. Gavo žuolę, patys jį darė Indrišiūno daržinėje. Kryžių pastatė ir pašventino 1929 metų pavasarį prie naujojo tilto, kurį šventinti buvo atvažiavęs pats prezidentas Antanas Smetona, ir tiltas buvo žmonių vadinamas jo vardu.

Kryžius stovėjo iki 1964 metų, o tada rajono valdžios įsakymu buvo nugriautas.

Visas kaimas, išskyrus keletą žmonių, palaikė mintį atstatyti kryžių. Prisidėjo dar ir Vytartų kaimo žmonės. Ir štai po 60 metų prie senojo tilto vėl iškilmės. Moterys papuošė Jono Jasilionio padarytąjį koplytstulpį vainikais, gėlėmis, iškėlė tautines vėliavas. Sekmadienio popietę privažiavo daug žmonių — daugiau kaip trys šimtai. Daug pasvaliečių. Šventindamas mūsų naująjį paminklą, Pasvalio bažnyčios klebonas dekanas Jančys laimino Ustukių kaimą, jo žmones, kurie kryžių statė, jį puoš, prie jo melsis. Į susirinkusius taip pat kalbėjo Sąjūdžio rajono tarybos narė R. Butėnienė. Dėkojame padėjusiems atstatyti kaimo kryžių, dėkojame dalyvavusiems šventinime.

Paminkle užrašėme: „ATGIMSTANČIAI LIETUVAI, 1989 m.“

Bronius PETKEVICIUS
Antanas JANULEVICIUS

G. Šležo nuotraukoje: Ustukiuose spalio 22-ąją.

MINTYS PO VIDURNAKČIO

Apie šviesią ateitį...

Negalinčiam užmigti dažnai patariama: skalčiuok! Man šis būdas nepadeda, nors akyse įkyriai mirga skalčiai: „Daujėnams — 1 skalbimo mašina, „Vienybei“ — 1 dulkių siurblys, „Atžalynui“ — 3 poros sportinės avalynės, Krikliniams — 4 padangos... Mat, visą šventą darbo dieną sėdėjau prie rajono Vykdomojo komiteto pateiktos lentelės „Padidintos paklausos prekių paskirstymas per 1989 m. trečią ketvirtį“ — ruošiau ją laikraščiui, t. y. plačiajam skaitytojų ratui.

Tai dosnumas mūsų Ta-

rybų valdžios! — galvoju. O dar kai kas sako, kad jos nėra! Ketvirtą ketvirtį ji žada dar dosnesnė būti — skirstys jau ir lygintuvus, kavos malimo, sulčių spaudimo, bulvių tarkavimo mašinas... keptuves, puodus, kirvius, kastuv... Oi, atleiskite, per daug toli į ateitį mintys nuklydo.

Gyvename brandaus socializmo laikais, žmogų formuojame pagal moralinį komunizmo statytojo kodeksą, taigi: nori nusipirkti lygintuvą — užsitarnauk kolektyvo pagarbą ir pasitikėjimą (tik kaip tą pagarbą užsitarnauti, jei ne lygintom kelnėm vaikštai?) Gauna, sakykim, keliašimtinis N kolektyvas vieną taloną lygintuvui. Sušaukia visuotinį susirinkimą ir jau ruošiasi kelti rankas už komunistinio darbo spartuolį, daugkartinį socialistinio lenktyniavimo nugalėtoją Joną P., tačiau pirminin-

kaujantis paskelbia, kad Petras J. be minėtų titulu yra gavęs dar ir medali „100 V. I. Lenino gimimo metinės“, taigi lygintuvas jam ir atitenka.

O kam tą sąrašą mes skelbiam? — galvoju. Argi įdomu melioratoriams, kelias poras avalynės gavo statybininkai? (kiek skirta jiems patiems — tikiuosi, kad žino). Kad taip „išslaptinus“ prekybinės bazės papičius ir palyginus: kiek „deficitų“ į bazę atvežta ir kiek talonų jiems išrašyta. Būtų daug įdomiau — vos ne detektyvas laisvalaikio skaitymams.

Talonų mėšai dar neturim, užtat turim gražų būrį galinčių ją pirkti be eilės. Ar ne paradoksas? — galvoju. Šviesų komunistinį rytojų gynę liaudies gynėjai, kovoję už Tarybų valdžią, o iškovoję talonų sistemą ir pustuštes parduotuves, dabar perka jose be eilės. Leiskime gi ir jiems pasidžiaugti visais brandaus socializmo pranašumais! Juk patys skelbiame — kiekvienam pagal nuopelnus.

Sako, yra dar vienas būdas padedantis užsnūsti:

reikia galvoti apie ką nors gerą, raminantį... Apie šviesią ateitį jau mažiau... Tarybų valdžia mumis rūpinasi... Pavyzdžiui, neseniai spaudos konferencijoje Č. Jursėnas sakė, kad bus gerinama mokyklų valgyklų materialinė bazė. Tiesa, lėšų tam ieškoma kiek senoviškais metodais: dvigubai pabrangs alkoholiniai gėrimai restoranuose, kavinėse ir kitose užėgose, o iš ten juos vėl leis neštis į namučius, pas draugus, į gamtą... Na ir kas, kad mūsų ekonomikai (ir mums patiems) bus nustatytas kiek aukštesnis girtumo laipsnis. Juk dalis gautų pinigų — vaikų labui (tų, kurių tėveliai negeria). Vos ne kaip Ostapo Benderio įkurtoji „Kardo ir žagrės“ sąjungoj!

Taigi Tarybų valdžia mumis rūpinasi... Tik reikia, anot „Respublikos“ vadybės, tą valdžią surasti ir apginti. Bet tada ir vėl be eilės...

Zina MAGELINSKIENĖ

Kaip Jums patiko? Nepatiko.

Žmonės skaito, mąsto. Kai labai nustebinti, nudžiuginti ar pasipiktinę — skambina.

— Skaitėt pirmojo sekretoriaus kalbą plenumė? Kaip Jums patiko?

— Nepatiko. O Jums?

— Aš labai nusivylęs, tiesiog naktį ilgai neužmigau. Ir tas pirmasis straipsnis — tai mes jau daug metų girdėjom iš ano pirmojo.

Kitas skambutis.

— Skaitėi Jono Budrevičiaus...

— Žinoma.

— Tai kaip gyvensim toliau? Keičiasi vadovai, o partija lieka senoviška?

— Hm... O gal pirmasis sekretorius tyčia šitaip, no-

ri sužinoti, ar žmonės sureaguos, ar turės drąsos nepritarti, pasiginčyti...

— Nevyniok į vatą!

Ir dar, po šitų telefoninių pokalbių su senais komunistais, kraštiečio Algio Čiuplinsko, „Sigmos“ generalinio direktoriaus, kabinete.

— Tai naują pirmąjį sekretorių pasvaliečiai turit. Kaip?

— Skaitėt juk jo kalbą plenumė?

— Na... ir man pasirodė... Bet gal neskubėkim daryti išvadų iš vienos kalbos...

Nutylėjau, kad mes jau dvi skaitėm.

R. BUTENIENĖ
Kol kas TSKP narė

Ekologija popieriuje

Lietuvos Žaliųjų Pasvalio ekologinis klubas nepitaria Pasvalio rajono Liaudies deputatų tarybos sesijos priimtam ekologinės būklės pagerinimo priemonių planui, paskelbtam 1989 m. rugsėjo 16 d. „Darbe“ Nr. 112, ir reiškia nepasitikėjimą žmonėmis, ruošusiais šį dokumentą. Reikalaujame:

1. Viešai paskelbti asmenį, kuris nustatys aviacijos naudojimo tręšimui nekenksmingumą rajono ekologijai.

2. Paaikinti, nuo kada Pasvalio rajono Liaudies deputatų taryba gavo teisę duoti įpareigojimus Panevėžio teritoriniam gamtos apsaugos komitetui.

3. Prieš rekultivuojant karjerus, kviesti ekologinę-mokslinę ekspertizę ir atsižvelgti į vietos gyventojų nuomonę.

4. Paaikinti, kada bus inventorizuotos rajono teritorijoje esančios karstinės įgriuvos ir laikomasi visų pastarosioms keliamų reikalavimų. Paskelbti vadovo pavardę, kuris vienašališkai nutraukė šį prof. P. Vasinausko ir doc.

E. Vodzinsko pradėtą darbą.

5. Prieš projektuojant kelio M-12 apželdinimą derinti su šio kelio rekonstrukcija. Projektuoti apželdinti visus respublikinės reikšmės kelius.

6. Paaikinti, koks miškų ūkis įrengs lizdavietes kamaniams.

7. Ne fik Vykdomajam komitetui, bet ir kitoms įstaigoms bei organizacijoms remtis Lietuvos Žaliųjų nuomone sprendžiant ekologinius klausimus rajone.

8. Informuoti per spaudą visuomenę, kaip papildytas priemonių planas atsižvelgiant į šiuos pasiūlymus.

B. Lapinskaitė, E. Trinkūnas, G. Šležas, V. Bartkevičius

REDAKCIJOS NUOMONE NEBUTINAI SUTAMPA
SU PUBLIKACIJŲ AUTORIŲ NUOMONE.

Mūsų adresas: 235250, Pasvalys, Biržų g. 43, R. Butėnienė.

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA: R. BUTENIENĖ (redaktorė), A. Kazlauskas, R. Rastauskienė, Z. Magelinskienė, G. Urbaitė, A. Mulevičius, S. Butkus
Leidėjas LPS Pasvalio taryba. Ofsetinė spauda. Apimtis 0,5 sp. l. Tiražas 3000. Užs. Nr. 6643
Spausdino Panevėžio „Varsos“ spaustuvė.

LPS rajono grupėms

Praėjo vieneri grupių veiklos metai. Laikas pasverti nepadarytus darbus ir prisipažinti, kad ne visi persidirbome. Pasidžiaukim ir tuo, kas nuveikta.

Žinome, kad gimęs neteisybės jūroje, Sajūdis sukaupe savyje didesnės tautos dalies tikėjimą ir viltis. Šalia didžiųjų Lietuvos Sajūdžio nuveiktų darbų turime pamatyti ir įvertinti, kokia mūsų pačių veikla. Ar mūsų nuopelnų yra? Būkim atviri — daug kur organizacinę veiklą suvertėm ant kelių savo grupės narių pečių. Kiti vis tebesam pasyvių rėmėjų pozicijoje. O kaip toliau?

Artėjant LPS rajono konferencijai, kuri vyks lapkričio 11 d. (pradžią 11 val. Pasvalio kultūros namuose), reikia grupėse surengti ataskaitinius susirinkimus. Juose atvirai ir kritiškai pakalbėkime apie nuveiktą darbą nuo grupės įkūrimo pradžios. Siūlom panagrinėti šias veiklos kryptis:

renginiai visuomenei,
dalyvavimas rinkimuose,
žmonių interesų gynimas,
parama tremtinių klubui, blaivystės sąjūdžiui, Žaliųjų ekologiniam klubui ir kitoms susikūrusioms visuomenės organizacijoms, draugijoms,
spaudos platinimas, savišvieta ir kt.

Išklausykime išdininko ataskaitą. Pažiūrėkim, kaip vykdėm savo programą, rezoliucijas.

Kad grupė būtų organizuotesnė, patikslinkim sąrašus, pasiskirstykim darbus, išsirinkim ne tik pirmininką, bet ir pavaduotoją, o didesnėse grupėse — ir tarybą. Numatykim, kaip palaikysim ryšį su rajono taryba. Kur galim, numatykim rinkiminės kampanijos grupes. Pasiūlykim savo kandidatą į LPS rajono tarybą.

Norėtume, kad susirinkimai būtų atviri, išklausančios ir Sajūdžio veikla besidominčių žmonių patarimus, pasiūlymus.

Reikėtų aptarti tolesnę Sajūdžio spaudos platinimo tvarką, parinkti žmones, galinčius savo darbo vietoje parduoti spaudą.

LPS RAJONO BŪSTINĖ ŠIUO METU ĮSIKŪRUSI ADRESU PASVALYS, BIRŽŲ G-VĖ 43, GRUPIŲ PIRMININKUS PRAŠOM KREIPTIS KASDIEN DARBO DIENOMIS 15—20 VAL. Į RIMĄ ZAMULSKIENĖ. TOM PACIOM VALANDOM VEIKIA IR SAJŪDŽIO PRIIMAMASIS ĮVAIRIAIS KLAUSIMAIS.

SAJŪDŽIO BŪSTINĖS TELEFONAS 51550 NUO 15 VAL.

Kolūkiuose, įmonėse, įstaigose, kur nėra Sajūdžio grupių, turime nemažai pavienių Sajūdžio rėmėjų, norinčių aktyviau reikštis Sajūdyje. Prieš konferenciją prašom šiuos žmones užsukti į Sajūdžio būstinę, kad būtumėt įtraukti į konferencijos delegatų sąrašus.

Tikimės, kad delegatų teisėmis panorės dalyvauti konferencijoje Tremtinių sąjungos, „Caritas“ sambūrio nariai. Kviečiame Žaliųjų ekologinį klubą.

Rima ZAMULSKIENĖ
LPS Pasvalio atsakingoji sekretorė

PADĖKA

DEKOJAME IZIDORIUI SIMONAICIUI IS VASKŲ, PAAUKOJUSIAM SAJŪDŽIUI 50 RUBLIŲ.

RAJONO TARYBA